

όλοκληρώσει τὴν ἐργασία του σὲ τριάντα ἡμέρες. Ἐπειτα, ἐνῶ τοῦ εἶχε ὀρισθεῖ ποιὲς πηγὲς ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ γιὰ νὰ τοὺς ἀναγράψῃ, κατέστησε τὸν ἑαυτὸ του κύριον ὄλων, καὶ γιὰ ὅσα ποτὲ οὐδεὶς ἄλλος διαχειρίσθηκε, αὐτὸς μόνος ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες δὲν λογοδότησε, [5] καὶ ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες λογοδοτοῦν γιὰ τὴ διαγωγή τους κάθε τριάντα ἕξι ἡμέρες, ἐσὶ, ὁμως, Νικόμαχε, δὲν θεώρησες σωστὸ νὰ συντάξῃς γραπτῶς τοὺς λογαριασμοὺς σου μετὰ ἀπὸ τέσσερα χρόνια, ἀλλὰ θεώρησες ὅτι μόνον ἐσὺ ἀπὸ τοὺς πολῖτες ἐπιτρέπεται νὰ διοικεῖς γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα, καὶ οὔτε νὰ λογοδοτεῖς οὔτε νὰ τηρεῖς τὰ ψηφίσματα οὔτε νὰ ὑπολογίζῃς τοὺς νόμους, ἀλλὰ ἄλλους ἀναγράφῃς ἄλλους διαγράφῃς· καὶ ἔχεις φτάσει σὲ τέτοιο σημεῖο ἀλαζονείας, ὥστε νομίζεις ὅτι ἡ περιουσία τῆς πόλης ἀνήκει σὲ σένα, ἐνῶ ἐσὺ ὁ ἴδιος ἀποτελεῖς δημόσια περιουσία. [6] Πρέπει, λοιπόν, ἐσεῖς, κύριοι δικαστές, ἀφοῦ λάβετε ὑπόψη σας ποιοὶ ἦταν οἱ πρόγονοι τοῦ Νικομάχου καὶ πόση ἀγνωμοσύνη αὐτὸς ἔδειξε σὲ σᾶς μετὰ τὴν παράνομη συμπεριφορὰ του, νὰ τὸν τιμωρήσετε, καὶ ἀφοῦ δὲν τὸν ἔχετε τιμωρήσει γιὰ καθένα ἀπὸ τὰ παραπτώματά του ξεχωριστά, τώρα τουλάχιστον νὰ τὸν τιμωρήσετε γιὰ ὅλα μαζί.

[7] Καὶ ἴσως, κύριοι δικαστές, θὰ προσπαθήσῃ νὰ μὲ συκοφαντήσῃ, ὅταν δὲν μπορέσῃ νὰ βρεῖ κάποιο ἐπιχείρημα γιὰ τὴ δική του ὑπεράσπιση. Ἐχω, ὁμως, τὴν ἀξίωση νὰ τὸν πιστεύετε αὐτὸν γιὰ τὰ δικά μου ζητήματα τότε μόνον ὅταν μοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νὰ ἀπολογηθῶ καὶ δὲν μπορέσω νὰ ἀποδείξω ὅτι αὐτὸς ψεύδεται. Ἄν τυχὸν ὁμως ἐπιχειρεῖ νὰ λέει ὅσα ἔλεγε καὶ στὴ Βουλὴ, ὅτι δῆθεν ἐγὼ ἦμουν μέλος τῶν Τετρακοσίων, ἔχετε ὑπόψη σας ὅτι, ἐξαιτίας αὐτῶν πού κάνουν τέτοιες δηλώσεις, οἱ Τετρακόσιοι θὰ καταλήξουν νὰ ἀπαριθμοῦν περισσότερους ἀπὸ χίλιους. Πραγματικά, ἐκεῖνοι πού ἐπιθυμοῦν νὰ συκοφαντοῦν, αὐτὴ τὴν κατηγορία ἀποδίδουν σὲ ἐκείνους πού ἦταν ἀκόμα παιδιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ σὲ ἐκείνους πού εἶχαν φύγει ἀπὸ τὴν πόλη. [8] Ἐγὼ ὁμως τόσο πολὺ ἀπείχα ἀπὸ τὸ νὰ γίνω ἓνας ἀπὸ τοὺς Τετρακοσίους, ὥστε οὔτε κἂν ἐγγράφηκα στὸν κατάλογο τῶν Πέντε Χιλιάδων. Καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι φοβερό, ἂν σὲ δίκη ἰδιωτικῆς ὑπόθεσης ἀπεδείκνυα τόσο φανερὰ ὅτι αὐτὸς ἀδικεῖ, ἔτσι ὥστε οὔτε ὁ ἴδιος θὰ εἶχε τὴν ἀξίωση νὰ ἀθωωθεῖ μετὰ μιὰ τέτοια ἀπολογία, τώρα ὁμως σὲ δίκη ὑπόθεσης πού ἀφορᾷ τὴν πόλη πιστεύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ τιμωρηθεῖ ἀπὸ σᾶς κατηγορώντας ἐμένα.

[9] Καὶ νομίζω ὅτι εἶναι ἄξιο ἀπορίας νὰ ἔχει τὴν ἀπαίτηση ὁ Νικόμαχος νὰ θυμᾶται ἀδίκως τὰ παραπτώματα ἄλλων, ἐνῶ ἐγὼ θὰ ἀποδείξω ὅτι ἦταν ἐχθρὸς τῆς δημοκρατίας. Καὶ ἀκούστε με. Γιατὶ εἶναι δίκαιο, κύριοι

δικαστές, νὰ ἀποδέχεσθε τέτοιες κατηγορίες γιὰ τέτοιου εἴδους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐνῶ τότε ἀνέτρεψαν τὴ δημοκρατία τώρα ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι δημοκρατικοί. [10] Ὅταν, δηλαδή, μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ στόλου προετοιμαζόταν ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος, ὁ Κλεοφῶν κατηγοροῦσε ὑβριστικὰ τὴ βουλὴ, ἰσχυριζόμενος ὅτι συμμετεῖχε σὲ συνωμοσίαι καὶ δὲν ἐπαιρνε τίς καλύτερες ἀποφάσεις γιὰ τὴν πόλιν. Καὶ ὁ Σάτυρος ἀπὸ τὸν δῆμον τῆς Κηφισιάς, μέλος τῆς Βουλῆς, ἔπεισε τοὺς βουλευτὲς νὰ τὸν φυλακίσουν καὶ νὰ τὸν παραπέμψουν σὲ δικαστήριον. [11] Κι ἐκεῖνοι ποὺ ἤθελαν νὰ τὸν σκοτώσουν, ἐπειδὴ φοβοῦνταν μήπως δὲν καταφέρουν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ θανατικὴ ποινὴ στὸ δικαστήριον, πείθουν τὸν Νικόμαχο νὰ παρουσιάσει ἕνα νόμον ποὺ θὰ ὄριζε ὅτι οἱ βουλευτὲς θὰ ἔπρεπε νὰ δικάσουν τὴν ὑπόθεσιν μαζί με τοὺς δικαστές. Καὶ αὐτός, ὁ μεγαλύτερος ἐγκληματίας ὄλων, συνωμότησε τόσο φανερά, ὥστε παρουσίασε τὸν νόμον τὴν ἡμέρα τῆς δίκης. [12] Στὸν Κλεοφῶντα, βέβαια, κύριοι δικαστές, θὰ μπορούσε κάποιος νὰ ἀποδώσει πολλές ἄλλες κατηγορίες. Αὐτὸ ὅμως ἐκεῖνον περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς πολίτες νὰ βγάλουν ἀπὸ τὴ μέση, καὶ ὅτι ὁ Σάτυρος καὶ ὁ Χρέμων, ποὺ ἔγιναν μέλη τῶν Τριάκοντα, κατηγοροῦσαν τὸν Κλεοφῶντα, ὄχι ἐπειδὴ ὀργίζονταν γιὰ τὸ δικό σας συμφέρον, ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς βλάψουν οἱ ἴδιοι, ἀφοῦ σκοτώσουν ἐκεῖνον. [13] Καὶ τὰ πέτυχαν αὐτὰ μετὰ τὸν νόμον ποὺ παρουσίασε ὁ Νικόμαχος. Εἶναι, λοιπόν, λογικὸ, κύριοι δικαστές, νὰ ἔχετε ὑπόψιν σας καὶ ὅσοι θεωροῦσατε τὸν Κλεοφῶντα κακὸ πολίτη ὅτι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ σκοτώθηκαν στὴν περίοδο τῆς ὀλιγαρχίας πιθανῶς κάποιος νὰ ἦταν φαῦλος· γι' αὐτοὺς ὅμως τοὺς ἀνθρώπους νὰ ὀργίζεσθε μετὰ τοὺς Τριάκοντα, ἐπειδὴ τοὺς σκότωσαν ὄχι γιὰ τὰ πραγματικὰ ἀδικήματά τους ἀλλὰ γιὰ τὴν πολιτικὴ τους θέσιν. [14] Ἄν, λοιπόν, ἐπιχειρήσει νὰ ἀπολογηθεῖ γι' αὐτὲς τίς κατηγορίες, αὐτὸ νὰ θυμᾶσθε, ὅτι δηλαδή παρουσίασε τὸν νόμον κατὰ τὴν περίοδο ποὺ μεταβαλλόταν τὸ πολίτευμα, κάνοντας χάριν σὲ ἐκείνους ποὺ ἀνέτρεψαν τὴ δημοκρατία καὶ ἔδωκε δικανικὴ δικαιοδοσίαν σὲ ἐκείνη τὴ Βουλὴ στὴν ὁποία ὁ Σάτυρος καὶ ὁ Χρέμων εἶχαν τὴν κυρίαρχη ἐξουσία, ἐνῶ ὁ Στρομβιχίδης καὶ ὁ Καλλιᾶδης καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐνάρετοι πολίτες θανατώθηκαν.

[15] Καὶ δὲν θὰ ἀναφερόμουν καθόλου σὲ αὐτὰ, ἂν δὲν εἶχα ἀκούσει ὅτι αὐτός, τάχα ὡς δημοκρατικὸς, θὰ ἐπιχειρήσει νὰ σωθεῖ, παρὰ τὸ δίκαιο, καὶ ὅτι θὰ χρησιμοποιοῦσιν τὴν ἐξουσίαν του ὡς ἀπόδειξιν τῆς εὐνοίας του πρὸς τὴ δημοκρατία. Ἐγὼ ὅμως θὰ μπορούσα νὰ ἀναφέρω καὶ ἄλλους ἀπ'

ὄσους συμμετείχαν στήν κατάλυση τῆς δημοκρατίας, οἱ ὅποιοι ἄλλοι σκοτώθηκαν ἄλλοι ἐξορίσθηκαν καί δέν συμμετείχαν στίς πολιτικές ἀποφάσεις, [16] ὥστε δέν εἶναι λογικό νά ἀποδώσει κάποιος τὸ γεγονός αὐτὸ πρὸς ὄφελος τοῦ Νικομάχου. Γιατί καί αὐτὸς συνέβαλε κατὰ ἓνα μέρος στήν ἐξορία σας, ἐνῶ τὴν ἐπάνοδό του στήν πατρίδα τὴν ὀφείλει στή δημοκρατία σας. Κι ἐπίσης εἶναι φοβερό, ἂν τοῦ χρωστούσατε εὐγνωμοσύνη γιὰ ὅσα ἔπαθε χωρὶς τὴ θέλησή του, γιὰ ὅσα ὁμως ἐγκλήματα διέπραξε μὲ τὴ θέλησή του νά μὴν τὸν τιμωρήσετε καθόλου.

[17] Πληροφοροῦμαι ἀκόμα πὼς αὐτὸς ἰσχυρίζεται ὅτι ἀσεβῶ καταργώντας τὶς θυσίες. Ἐάν ἤμουν ἐγὼ αὐτὸς ποὺ θέσπισε τοὺς νόμους τοὺς σχετικούς μὲ τὴ διαδικασία τῆς ἀναγραφῆς, τότε θὰ πίστευα ὅτι ἐπιτρέπεται στὸν Νικόμαχο νά λέει τέτοια πράγματα γιὰ μένα. Τώρα ὁμως ἔχω τὴν ἀξίωση νά τηρεῖ αὐτὸς τοὺς κοινούς καὶ ἰσχύοντες νόμους. Καὶ ἀπορῶ ἂν δέν ἀναλογίζεται, ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι ἐγὼ ἀσεβῶ λέγοντας πὼς πρέπει νά τελοῦμε τὶς θυσίες ποὺ εἶναι ἐγγεγραμμένες στίς κύρβεις καὶ τὶς στῆλες, συμφώνως πρὸς τοὺς καταλόγους, ὅτι κατηγορεῖ καὶ τὴν πόλη. Γιατί αὐτὰ τὰ ἔχετε ἐσεῖς ἀποφασίσει. Ἐπειτα, ἂν θεωρεῖς αὐτὰ φοβερά, τότε πραγματικὰ θὰ πιστεύεις ὅτι διαπράττουν μεγάλα ἀδικήματα ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τελοῦσαν μόνο τὶς θυσίες ποὺ εἶναι ἐγγεγραμμένες στίς κύρβεις. [18] Καὶ ὁμως, κύριοι δικαστές, δέν πρέπει νά ἐνημερωνόμαστε ἀπὸ τὸν Νικόμαχο γιὰ τὴν εὐσέβεια ἀλλὰ νά ἐξετάζουμε ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχουν γίνει στὸ παρελθόν. Οἱ πρόγονοί μας, λοιπόν, τελώντας τὶς θυσίες ποὺ εἶναι ἐγγεγραμμένες στίς κύρβεις, μᾶς παρέδωσαν τὴν πόλη, πιὸ σημαντικὴ καὶ εὐημεροῦσα ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες ἑλληνικὲς πόλεις, ὥστε ἀξίζει νά κάνουμε τὶς ἴδιες θυσίες μὲ ἐκείνους, κι ἂν ὄχι γιὰ τίποτα ἄλλο, ἐξαιτίας τῆς καλῆς τύχης ποὺ προῆλθε ἀπὸ ἐκεῖνες τὶς θυσίες. [19] Καὶ πὼς θὰ μπορούσε νά ὑπάρξει κάποιος πιὸ εὐσεβῆς ἀπὸ μένα, ποὺ ἔχω τὴν ἀξίωση πρῶτον νά τηροῦμε τὶς πατροπαράδοτες θυσίες, ἔπειτα ὅσα συμφέρουν περισσότερο τὴν πόλη, κι ἀκόμα ὅσα ὁ λαὸς ἀποφάσισε καὶ θὰ μπορούμε νά δαπανοῦμε ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά μας; Ἐσύ, ὁμως, Νικόμαχε ἔχεις κάνει τὰ ἀντίθετα ἀπ' αὐτὰ. Γιατί, ἀφοῦ ἀνέγραψες περισσότερες θυσίες ἀπ' ὅσες εἶχαν ὀρισθεῖ, ἔγινες αἴτιος νά ξοδευθοῦν τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα γι' αὐτὲς καὶ νά λείπουν γιὰ τὶς πατροπαράδοτες θυσίες. [20] Γιὰ παράδειγμα, δέν τελέσθηκαν θυσίες ἀπ' αὐτὲς ποὺ εἶναι ἐγγεγραμμένες στίς κύρβεις κόστους τριῶν ταλάντων. Καὶ δέν μπορεῖ νά πεῖ κάποιος ὅτι δέν ἦταν ἀρκετὰ τὰ ἔσοδα στήν πόλη. Γιατί, ἂν αὐτὸς δέν εἶχε ἀναγράψει θυσίες κόστους ἕξι ταλάντων, θὰ ἦταν ἀρκετὰ τὰ χρήματα καὶ γιὰ τὶς πατροπα-

ράδοτες θυσίες και θὰ περισσεύαν τρία τάλαντα στὴν πόλη. Σχετικά μὲ αὐτὰ ποὺ ἔχω πεῖ, θὰ σᾶς παρουσιάσω καὶ μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

[21] Ἔχετε ὑπόψη σας, λοιπόν, κύριοι δικαστές, ὅτι, ὅταν τελοῦμε τὶς παράδοτες θυσίες συμφώνως πρὸς τοὺς δημοσιευμένους καταλόγους, ὅλες οἱ πατροσπῆλες ποὺ ἔχει αὐτὸς ἀναγράψει, τότε καταργοῦνται πολλὲς ἀπὸ αὐτές. Καὶ αὐτὸς ὁ ἱερόσυλος τρέχει ἀπὸ ἐδῶ κι ἀπὸ ἐκεῖ, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἀνέγραψε τὶς θυσίες μὲ σκοπὸ τὴν εὐσέβεια καὶ ὄχι τὴν εὐτέλεια. Κι ἂν δὲν σᾶς ἀρέσουν αὐτές, προτρέπει νὰ τὶς διαγράψετε καὶ νομίζει ὅτι μὲ αὐτοὺς τοὺς ἰσχυρισμοὺς θὰ σᾶς πείσει ὅτι δὲν ἀδικεῖ καθόλου. Αὐτὸς ποὺ ἤδη μέσα σὲ δύο χρόνια ξόδεψε δώδεκα τάλαντα περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔπρεπε, καὶ κάθε χρόνο ἐπιχείρησε νὰ ζημιώσῃ κατὰ ἕξι τάλαντα τὴν πόλη. [22] καὶ αὐτὰ, ἐνῶ ἔβλεπε ὅτι ἡ πόλη εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ χρήματα, καὶ χρήματα ἐνῶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μᾶς ἐπέβαλλαν ἀντίποινα, ἐπειδὴ δὲν μπορούσαμε νὰ τοὺς ἐπιστρέψουμε δύο τάλαντα, καὶ ἐνῶ κατεδαφίζονταν τὰ νεώρια καὶ τὰ τείχη, καὶ ἂν καὶ γνώριζε ὅτι ἡ Βουλὴ ποὺ κάθε φορὰ ἐκλέγεται, ὅταν ἔχει ἀρκετὰ χρήματα γιὰ τὴ διοίκηση τῆς πόλης, δὲν διαπράττει κανένα σφάλμα, ὅταν ὅμως περιπέσει σὲ στέρηση πόρων, ἀναγκάζεται νὰ ἀποδέχεται μηνύσεις καὶ νὰ δημεύει τὴν παρουσία πολιτῶν καὶ νὰ ἀκούει τοὺς ρήτορες ποὺ δίνουν τὶς πιὸ διεφθαρμένες συμβουλές. [23] Πρέπει, λοιπόν, κύριοι δικαστές, νὰ μὴν ὀργίζεσθε ἐναντίον τῶν βουλευτῶν ποὺ ἐκλέγονται κάθε φορὰ, ἀλλὰ ἐναντίον ὧν ὁδηγοῦν τὴν πόλη σὲ τέτοια ἀνάγκη. Καὶ ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ κλέβουν τὰ δημόσια χρήματα προσέχουν νὰ δοῦν ποιὸ θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης τοῦ Νικομάχου. Σὲ αὐτοὺς ἐσεῖς θὰ προσφέρετε μεγάλη δυνατότητα ἀτιμωρησίας, ἂν δὲν τὸν τιμωρήσετε. Ἄν, ὅμως, τὸν καταψηφίσετε καὶ τὸν καταδικάσετε στὴν ἔσχατη ποινὴ, μὲ τὴν ἴδια σας τὴν ψῆφο καὶ τοὺς ἄλλους θὰ βελτιώσετε καὶ σὲ αὐτὸν δίκαιη ποινὴ θὰ ἐπιβάλετε. [24] Καὶ γνωρίζετε καλά, κύριοι δικαστές, ὅτι θὰ εἶναι παράδειγμα γιὰ τοὺς ἄλλους νὰ μὴν τολμοῦν νὰ σᾶς βλάπτουν, ὄχι ὅταν τιμωρεῖτε αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν ρητορικὲς ἱκανότητες, ἀλλὰ ὅταν τιμωρεῖτε ἐκείνους ποὺ εἶναι ἱκανοὶ ρήτορες. Ποιὸς εἶναι, λοιπόν, πιὸ κατάλληλος ἀπὸ τὸν Νικόμαχο νὰ τιμωρηθεῖ; Ποιὸς ἔχει εὐεργετήσῃ λιγότερο ἢ ἀδικήσῃ περισσότερο τὴν πόλη; [25] Αὐτὸς, ὁ ὁποῖος διορίσθηκε ἀναγραφέας καὶ τῶν κοσμικῶν καὶ τῶν ἱερῶν

νόμων, ἔχει διαπράξει παραπτώματα καὶ στοὺς δύο τομεῖς. Καὶ θυμηθεῖτε ὅτι ἔχετε ἤδη καταδικάσει σὲ θάνατο πολλοὺς πολίτες γιὰ κλοπὴ δημοσίων χρημάτων. Κι ὁμως ἐκεῖνοι σὰς ἔβλαψαν μόνο τῆ δεδομένη στιγμή, ἐνῶ αὐτοὶ δωροδοκούμενοι γιὰ τὴν ἀναγραφὴ τῶν νόμων καὶ τῶν θυσιῶν ζημίωσαν τὴν πόλη γιὰ πάντα.

[26] Γιὰ ποιὸ λόγο θὰ μπορούσε κάποιος νὰ τὸν ἀθώωσει; Γιὰ ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο: ἐπειδὴ ἀπεδείχθη γενναῖος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν καὶ ἔλαβε μέρος σὲ πολλές μάχες καὶ ναυμαχίες; Ἄλλὰ ὅταν ἐσεῖς διακινδυνεύατε τὴ ζωὴ σας σὲ ἐκστρατείες, αὐτὸς μένοντας στὴν πόλη κατέστρεφε τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνα. Ἄλλὰ ἐπειδὴ ἔχει δαπανήσει πολλὰ χρήματα καὶ ἔχει καταβάλλει πολλοὺς φόρους γιὰ τὸν πόλεμο; Ὁχι μόνο δὲν ἔχει δώσει τίποτα δικό του γιὰ χάρη σας ἀλλὰ κι ἀπὸ τὰ δικά σας ἔχει πολλὰ ἀφαιρέσει.

[27] Ἄλλὰ γιὰ χάρη τῶν προγόνων του; Γιατί μερικοὶ ἔχουν συγχωρεθεῖ ἀπὸ σὰς γι' αὐτὸν τὸν λόγο. Αὐτὸς ὁμως πρέπει γιὰ τὰ δικά του ἐγκλήματα νὰ καταδικασθεῖ σὲ θάνατο καὶ γιὰ τοὺς προγόνους του νὰ πουληθεῖ ὡς δοῦλος. Ἄλλὰ μήπως, ἐπειδὴ τάχα, ἂν τὸν λυπηθεῖτε, θὰ σὰς ἀποδώσει στὸ μέλλον τὴν ὀφειλόμενη χάρη; Αὐτὸς, ποὺ δὲν θυμᾶται οὔτε τίς εὐεργεσίες ποὺ ἔχει στὸ παρελθὸν δεχθεῖ ἀπὸ σὰς. Καὶ ὁμως ἀπὸ δοῦλος ἔχει γίνει Ἀθηναῖος πολίτης, ἀπὸ πτωχὸς πλούσιος, ἀπὸ ὑπογραμματέας νομοθέτης. [28] Καὶ γι' αὐτὰ θὰ μπορούσε κάποιος νὰ σὰς κατηγορήσει, ἐπειδὴ οἱ πρόγονοί σας ἐπέλεξαν γιὰ νομοθέτες τὸν Σόλωνα, τὸν Θεμιστοκλῆ καὶ τὸν Περικλῆ, θεωρώντας ὅτι οἱ νόμοι θὰ μοιάζουν στοὺς νομοθέτες, ἐνῶ ἐσεῖς ἐπιλέξατε τὸν Τεισαμενό, τὸν γιὸ τοῦ Μηχανίωνα, τὸν Νικόμαχο καὶ ἄλλους τέτοιους ὑπογραμματεῖς. Καὶ θεωρεῖτε ὅτι τὰ δημόσια ἀξιώματα εὐτελίζονται ἀπὸ τέτοιου εἴδους ἀνθρώπους, κι ὁμως σὲ αὐτοὺς τοὺς ἴδιους δείχνετε ἐμπιστοσύνη. [29] Καὶ τὸ χειρότερο ὅλων: δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διορισθεῖ κάποιος ὑπογραμματέας δύο φορές στὸ ἴδιο ἀξίωμα, ἐνῶ γιὰ τὰ πιὸ σπουδαῖα ζητήματα ἐσεῖς ἐπιτρέπετε νὰ ἔχουν τὴν ἐξουσία οἱ ἴδιοι ἀξιωματοῦχοι γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Καὶ τέλος, ἐκλέξατε τὸν Νικόμαχο νὰ ἀναγράψει τοὺς πατροπαράδοτους νόμους, ὁ ὁποῖος, ἐξαιτίας τῆς καταγωγῆς του ἀπὸ τὸν πατέρα του, δὲν ἀρμόζει στὴν πόλη. [30] Κι αὐτὸς ὁ ὁποῖος θὰ ἔπρεπε νὰ κρίνεται ἀπὸ τὸν ἀθηναϊκὸ δῆμο, αὐτὸς συμμετεῖχε στὴν κατάλυση τῆς δημοκρατίας. Τώρα, λοιπόν, ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ μετανιώσετε γιὰ ὅσα ἔχουν γίνει στὸ παρελθὸν καὶ νὰ μὴν ἀνέχεσθε νὰ βλάπτεσθε συνέχεια ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους οὔτε νὰ κατακρίνετε τοὺς ἐγκληματίες κατ' ἰδίαν καὶ νὰ τοὺς ἀθώωνετε, ὅταν σὰς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ τοὺς τιμωρήσετε.

[31] Ἄρκετὰ ἔχω μιλήσει γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ἐπιθυμῶ ὁμως νὰ σᾶς μιλήσω μὲ συντομία γιὰ ὅσους πρόκειται νὰ σᾶς παρακαλέσουν γι' αὐτόν. Μερικοί, δηλαδή, ἀπὸ τοὺς φίλους του καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἀσκοῦν πολιτική ἐξουσία εἶναι προετοιμασμένοι νὰ ἰκετεύσουν γι' αὐτόν. Ἐγὼ νομίζω ὅτι μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς πρέπει πολὺ περισσότερο νὰ ἀπολογοῦνται γιὰ τὶς πράξεις τους παρὰ νὰ προτιμοῦν νὰ σώσουν τοὺς ἐγκληματίες. [32] Καὶ μοῦ φαίνεται φοβερό, κύριοι δικαστές, ποὺ δὲν προσπάθησαν νὰ τὸν παρακαλέσουν νὰ σταματήσει νὰ σᾶς βλάπτει, αὐτόν, ποὺ εἶναι ἓνας καὶ ποτὲ δὲν ἔχει ἀδικηθεῖ ἀπὸ τὴν πόλη, ἐνῶ ἐπιχειροῦν νὰ σᾶς πείσουν νὰ μὴν τὸν τιμωρήσετε, ἐσᾶς, ποὺ εἴστε τόσοι πολλοὶ καὶ ἔχετε ἀδικηθεῖ ἀπ' αὐτόν. [33] Πρέπει, λοιπόν, ὅπως ἀκριβῶς βλέπετε αὐτοὺς νὰ ἐπιχειροῦν μὲ προθυμία νὰ σώσουν τοὺς φίλους τους, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο κι ἐσεῖς νὰ τιμωρεῖτε τοὺς ἐχθροὺς, γνωρίζοντας καλὰ ὅτι σὲ αὐτοὺς πρώτους θὰ φανεῖτε χρηστοὶ ἄνδρες, ἂν τιμωρεῖτε τοὺς ἐγκληματίες. Καὶ νὰ ἔχετε ὑπόψη σας ὅτι οὐδεὶς ἀπ' ὅσους πρόκειται νὰ σᾶς παρακαλέσουν ἔχει εὐεργετήσει τόσο τὴν πόλη, ὅσο αὐτὸς τὴν ἔχει ζημιώσει, ὥστε πολὺ περισσότερο ἀρμόζει ἐσεῖς νὰ ἐκδικηθεῖτε παρὰ νὰ βοηθήσετε αὐτοὺς τοὺς ἄνδρες. [34] Πρέπει, βεβαίως, νὰ γνωρίζετε καλὰ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἂν καὶ ἔχουν ἐπανειλημμένως προσεγγίσει τοὺς κατηγοροὺς, ἐμᾶς καθόλου δὲν μᾶς ἔπεισαν, ἀλλὰ ἔχουν ἔρθει στὸ δικαστήριο γιὰ νὰ ἀποπειραθοῦν νὰ κερδίσουν τὴ δική σας ψῆφο κι ἐλπίζουν, ἀφοῦ σᾶς ἐξαπατήσουν, νὰ ἔχουν ἀτιμωρησία στὸ ἐξῆς ὥστε νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν. [35] Ἐμεῖς, ἀπὸ τὴ δική μας πλευρά, δὲν θελήσαμε νὰ ἐπηρεασθοῦμε ἀπὸ τὶς παρακλήσεις τους, ἂν καὶ μᾶς ζητήθηκε νὰ τὸ κάνουμε, καὶ σᾶς ἐξορκίζουμε νὰ κάνετε κι ἐσεῖς τὸ ἴδιο, καὶ νὰ μὴν μισεῖτε τοὺς φαύλους μόνο πρὶν ἀπὸ τὴ δίκη, ἀλλὰ καὶ στὴ δίκη νὰ ζητᾶτε νὰ τιμωρήσετε ὅσους κατέστρεψαν τὴ δική σας νομοθεσία. Γιατί, ἔτσι, ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ πολίτευμα θὰ ρυθμίζονται σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους.